

Інфляція (CPI) у травні

У травні на споживчому ринку, як і очікувалося, відбулося сповільнення інфляції (0,1% за місяць), що, у першу чергу, обумовлено впливом упорядкування ціни на газ, що майже повністю компенсувало помірне подорожчання товарів і послуг на споживчому ринку. Так, відбулося подальше підвищення цін на паливо та мастила, обумовлене впливом зовнішнього середовища (зростання світових цін), та на підакцизні товари – алкогольні напої та тютюнові вироби через надходження на ринок продукції за новими акцизними ставками.

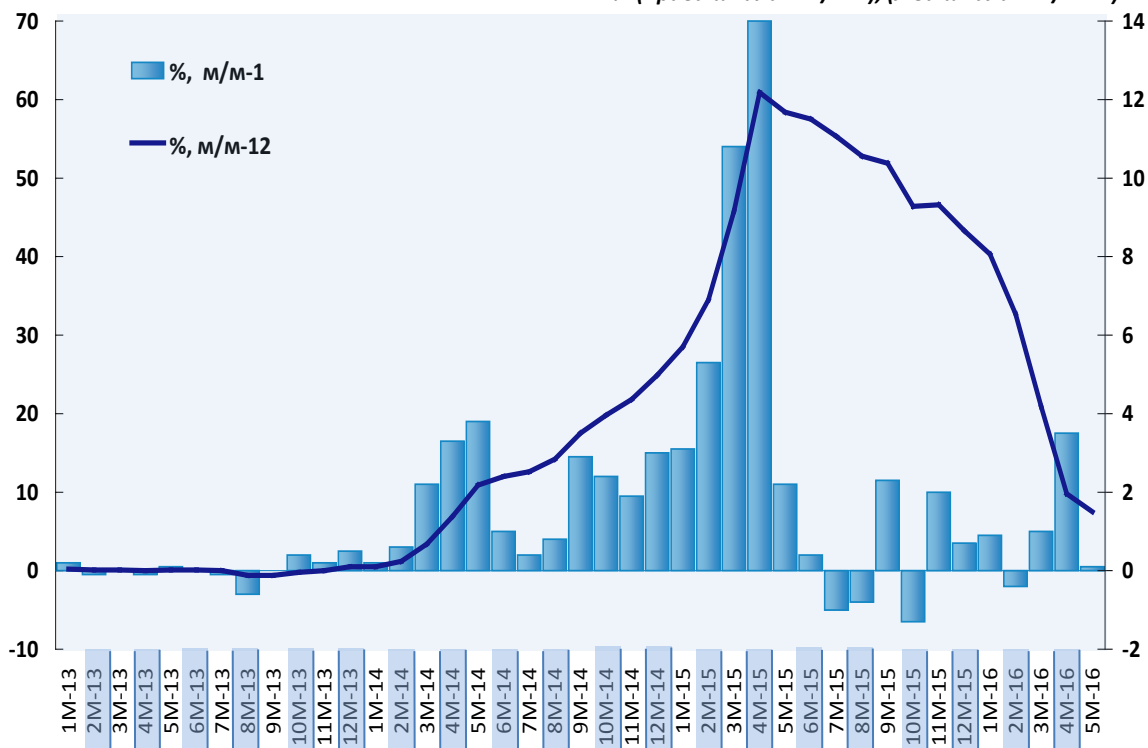
Як результат, у травні рівень небазової інфляції за розрахунками Мінекономрозвитку був нульовим.

В цілому за підсумком п'яти місяців зростання споживчих цін було меншим, ніж у минулому році, і становило 5,2 % (у травні 2016 р. до грудня 2015 р.) проти 40,1 % за відповідний період попереднього року.

У другій половині 2016 р. очікується, що дія таких факторів, як насичення внутрішнього ринку товарами, помірне відновлення внутрішнього попиту, виважена монетарна політика, відносна стабільність на валютному ринку й продовження відновлення виробництва в окремих галузях, компенсує підвищення вартості окремих послуг ЖКГ (зокрема, електроенергії, гарячої води і опалення) та у підсумку забезпечить подальше уповільнення темпів інфляції.

«у травні відбулося сповільнення інфляції, яка сформувалася лише за рахунок її базової компоненти»

Рис. 1. Темпи приросту (падіння) споживчих цін, % (права шкала – м/м-1), (ліва шкала – м/м-12)

Джерело. ДСС

«має місце різке уповільнення темпів зростання як середньорічного рівня інфляції до 20,7% (торік – 46,0%), так і інфляції у річному вимірі до 7,5 % у травні цього року (торік – 58,4%)»

Основними проінфляційними факторами у травні виступали:

Внутрішні:

- підвищення собівартості сільськогосподарського виробництва (сукупний індекс витрат на виробництво сільськогосподарської продукції у січні-квітні до відповідного періоду 2015 р. збільшився на 13,6 %);

*Сукупний індекс витрат на виробництво сільгосппродукції розраховується ДСС та є середньозваженою величиною з індексів цін виробників промислової продукції та продукції

сільськогосподарського походження, що використовуються в сільському господарстві, індексів тарифів на послуги, які надаються сільськогосподарським товаровиробникам, та оплати праці в сільському господарстві.

- **подорожчання підакцизних товарів**, що пов'язано з новими надходженнями на ринок продукції вже за новими акцизними ставками (у травні ціни на алкогольні напої збільшились на 3,2 %, на тютюнові вироби – на 3,3 %);
- **покращення ситуації щодо збільшення купівельної спроможності населення**, підтвердженням чого є формування позитивної динаміки у роздрібній торгівлі (за січень-квітень до відповідного періоду 2015 р. обсяги зросли на 2,5%).

Зовнішні:

- **підвищення цін на світовому ринку агропродукції;**

Довідково. Середнє значення індексу цін на продовольчі товари, що розраховується ФАО у травні 2016 р. становило 155,8 пункту, що на 2,1 % вище квітневого значення (зростання триває вже чотири місяці поспіль та забезпечило збільшення на 4,3 %).

- **триває подорожчання нафти на світовому ринку.**

Довідково. За даними Світового банку у травні 2016 р. середні ціни на нафту марки Brent становили 47,13 долара США/барель, тобто у порівнянні з попереднім місяцем зросли на 11,6 % (з початку 2016 р. – на 24,9 %).

Внаслідок цього вартість паливно-мастильних матеріалів на вітчизняному ринку у травні 2016 р. збільшилась на 5,8 %. Таке подорожчання палива та мастил обумовило збільшення вартості перевезень пасажирським автотранспортом (на 0,6 %).

«подальше зростання світових цін на агропродукцію створює тиск на внутрішній продовольчий ринок»

«у травні на інфляцію найбільший вплив мало продовження подорожчання палива та мастил, обумовлене впливом зростання світових цін, та алкогольних напоїв й тютюнових виробів через надходження на ринок продукції за новими акцизними ставками»

Табл. 1. Темпи приросту/зниження ІСЦ за розділами товарів та послуг

	Травень 2015 р., % м/м-1	Квітень 2016 р., % м/м-1	Травень 2016 р., % м/м-1	Питома вага у споживчому кошику, %
Усі товари та послуги	2,2	3,5	0,1	100
Зміна базового ІСЦ	1,9	0,6	0,2	46,8
Зміна небазового ІСЦ	2,5	6,0	0,0	53,2
Зростання цін				
Алкогольні напої, тютюнові вироби	2,2	2,8	3,3	6,9
Транспорт	0,2	2,4	2,8	5,1
Освіта	1,5	0,3	0,7	1,3
Охорона здоров'я	1,4	0,7	0,6	4,1
Ресторани та готелі	1,5	0,8	0,4	2,7
Різні товари та послуги	4,3	-1,0	0,3	3,0
Продукти харчування та безалкогольні напої	3,1	0,1	0,2	50,8
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,1	0,3	0,2	2,5
Зв'язок	0,6	0,5	0,1	3,3
Незмінність цін				
Одяг і взуття	1,0	1,7	0,0	7,1
Зниження цін				
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	1,2	20,1	-2,0	11,3
Електроенергія	0,0	0,0	0,0	1,6
Природний газ	0,0	48,4	-4,3	2,3
Відпочинок і культура	1,2	0,2	-1,8	2,0

Джерело. ДСС, розрахунки Мінекономрозвитку

Водночас, серед факторів послаблення цінового тиску у травні слід виділити:

Внутрішні:

- **адміністративні:**

упорядкування ціни на природний газ для населення (зниження цін за категорією «природний газ» у травні становило 4,3 % м/м-1, водночас за січень-травень ціни зросли на 42,0 %). Це повністю нівелювало незначне підвищення цін/тарифів за інші послуги ЖКГ, зокрема плати за власне житло (на 1,1 %), цін/тарифів на водопостачання та водовідведення (на 0,3 % та на 0,1 % відповідно), а також на утримання та ремонт житла (на 0,4 %). При цьому тарифи на електроенергію у травні не змінювались (з початку року зросли на 25,2 %).

«тарифна
складова
майже
повністю
компенсувала
травневу
інфляцію»

Довідково. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2015 № 758 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період)» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.04.2016 № 315) встановлено, що з 01.05.2016 по 31.03.2017 (включно) діє гранична роздрібна ціна на природний газ для побутових споживачів у розмірі 6,879 гривні за 1 куб. метр.

зниження вартості перевезень залізничним транспортом – на 0,9 % (середнє травневе зниження вартості за попередні чотири роки становить 1,1 %);

Довідково. Зміна тарифів на залізничні пасажирські перевезення здійснюється згідно із запровадженим механізмом коригування вартості проїзду пасажирів залежно від календарного періоду відповідно до наказу Мінінфраструктури від 19.03.2012 № 170 «Про затвердження Тарифів на перевезення пасажирів, багажу і вантажобагажу залізничним транспортом у внутрішньому сполученні» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.03.2012 за № 447/20760).

- **економічні:**

насичення внутрішнього ринку пропозицією продовольчих товарів (збільшення виробництва окремої продукції; зростання пропозиції імпоротної продукції; звуження експортних можливостей для вітчизняних виробників, внаслідок зовнішньоторговельних обмежень з боку РФ);

укріплення курсу гривні упродовж останніх трьох місяців (три місяці поспіль на валютному ринку спостерігалась ревальвація гривні: у травні – на 1,7 %, у квітні – на 2,8 %, у березні – на 0,1 %, в цілому за три місяці – на 4,5 %);

«послабленню
цінової напруги
сприяло
укріплення
гривні»

зменшення обсягів кредитування домогосподарств (за оперативними даними НБУ на кінець травня 2016 р. порівняно із кінцем грудня 2015 р. кредити, надані домогосподарствам скоротились на 2,6 %, за місяць – на 0,2 %);

стримана монетарна політика (на кінець травня 2016 р. порівняно із кінцем грудня 2015 р. монетарна база зросла лише на 0,4 %, грошова маса за цей же час збільшилась на 2,7 %);

- **поведінкові** - **стабілізація інфляційних очікувань українців** (за даними GfK Ukraine індекс інфляційних очікувань у квітні знизився на 2,8 пункту порівняно з попереднім місяцем та склав 185,5);

- **сезонні** - **зниження цін на овочі** нового врожаю (ціни на овочі за травень знизились на 5,8 %).

Очікування. У другій половині 2016 р. очікується незначне зростання цін, що буде обумовлено: збереженням стриманої монетарної політики; продовженням відновлення виробництва в окремих галузях на фоні поступового покращення фінансового стану підприємств; збереженням відносної стабільності на валютному ринку, що дещо компенсуватиметься помірною ціновою динамікою на світовому ринку; поступовим відновленням купівельної спроможності населення та підвищенням собівартості сільськогосподарського виробництва. Тарифна складова буде формуватися під впливом підвищення цін/тарифів на гарячу воду і опалення та електроенергію.

«у подальшому очікується збереження невисокої інфляційної динаміки»

Ризиком пришвидшення інфляційних процесів до кінця 2016 р. є посилення ролі інфляції витрат, зокрема через зростання цін виробників, подорожчання ресурсів сільськогосподарського походження, погіршення очікувань економічних агентів (відсутність фінансування з боку МВФ), що змусить товаровиробників закласти відповідні ризики у ціну та може спричиняти курсові коливання.

Довідково. У травні відбулося прискорення зростання цін виробників до 5,3 %, що було найвищим показником після березня 2015 р. Визначальним для динаміки цін у травні було значне зростання цін виробників у добуванні сирої нафти та природного газу (у 1,7 раза), де вартість у добуванні природного газу збільшилася майже у 2,3 раза (з урахуванням положення постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2015 № 758 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.04.2016 № 315)), що сформувало майже половину травневого зростання цін виробників. Другим за ступенем впливу фактором – була динаміка світових цін на основних товарних ринках українського експорту. Зовнішній чинник мав найбільший вплив на зростання цін у гірничо-металургійному комплексі (металургійному виробництві – на 13,4%, добуванні металевих руд – на 7,3%, виробництві коксу та коксопродуктів – 2,0%). У той час, як в інших галузях промисловості зростання цін коливалося в межах від «плюс» 2,4% (постачання електроенергії, газу, пару та конденсованого повітря) до «мінус» 1,7% (виробництво молочних продуктів).